

Innspill til statsbudsjettet 2027 – Nærings- og fiskeridepartementet

Byggenæringen er Norges største fastlands- og distriktsnæring og er til stede i hele landet. NHO Byggenæringen har medlemsbedrifter fra hele verdikjeden som til sammen består av 100 000 bedrifter med til sammen 400 000 ansatte.

NFD har ansvar for viktige rammevilkår for byggenæringen, og kan bidra til at å øke aktiviteten og produktiviteten i hele byggenæringens verdikjede. Dette er avgjørende i den situasjonen bedriftene i særlig bygge- og eiendomsbransjen befinner seg i.

Vi viser til Prop. 1 S (2025-2026) fra NFD (s. 81), hvor byggenæringen er omtalt i to avsnitt. Det er behov for å nyansere beskrivelsene av markedssituasjonen, og NHOs medlemsundersøkelse for desember 2025 gir et godt bilde på situasjonen: undersøkelsen viser en dramatisk svekket markedssituasjon for byggenæringen over hele landet. Byggenæringen har aldri vært målt lavere i NHOs undersøkelser, og det er bygge- og eiendomsbransjen som drar situasjonsbeskrivelsen betydelig ned, all den tid anleggsmarkedet er relativt stabilt. Undersøkelsen viser også at situasjonen i byggenæringen er vesentlig dårligere enn for bedriftene i de andre landsforeningene i NHO.

Medlemsundersøkelsen bekrefter det vi har varslet lenge: nå er det mange bedrifter som står i svært tøffe tider. Selv om sysselsettingen i byggenæringen har økt betydelig de siste tjue årene (jf. Prop. 1 S), har om lag 20 000 ansatte forlatt næringen de siste to årene som følge av nedbemanninger og konkurser, og produksjonsfallet nærmer seg nå 70 mrd. Kr.

NHO Byggenæringen vil for øvrig vise til to konkrete budsjettinnspill: et forenklingsprosjekt i samarbeid med DFD og byggenæringen og arbeidet med standardiserte minimumskrav til bygg og anlegg:

Forenklinger

Næringslivet generelt og byggenæringen som Norges største fastlandsnæring har et betydelig potensial for lavere kostnader og økt byggetakt gjennom enklere og mer standardiserte krav, bedre digital informasjonsflyt og reduksjon av unødvendige rapporterings- og dokumentasjonskrav.

Gjennom samarbeid vi har hatt med KDD om raskere plan- og byggesak har vi utviklet en samarbeidsform mellom myndigheter og næringsliv. Ved å hente inspirasjon herfra

kan vi lage bruttolister med mulige forenklingstiltak for næringslivet. Dette er for å styrke konkurransekraften.

Som ansvarlig departement for næringslivet og byggenæringen kan NFD ta en rolle i å koordinere et forenklingssløft i samspill med andre relevante fagdepartementer, som for eksempel AID, KDD, FIN og DFD.

Digitaliseringssamarbeid

Digitalisering er en nøkkelfaktor for å oppnå verdiskaping og produktivtetsgevinster. Vi ber derfor om at NFD tar initiativ til et formalisert samarbeid med DFD for å realisere digitaliserings-potensialet i byggenæringen. Siden det offentlige er vår største bestiller vil digitaliseringsgevinster i stor grad tilfalle det offentlige.

Vi foreslår at et slikt samarbeid bygger på følgende leveranse:

- Innsikts- og forankringsfase, for å få en oversikt over hva som skjer både i næringen og blant myndighetene.
- Definere flaskehalser der det er stor mulighet for å hente gevinster
- Utarbeide en bruttoliste med forslag til digitaliseringstiltak som kan utløse samfunnsgevinster
- Etablere strukturer og rammer for videre arbeid
- Prioritere prosjekter fra bruttolisten som bør igangsettes

Vi har i 2025 hatt et konstruktivt og tett samarbeid med KDD om forenklinger gjennom utarbeidelse av tiltak for å forenkle og effektivisere plan- og byggesaksprosessene. Gjennom å mobilisere næringslivet vil det være mulig å utvikle en bruttoliste for digitaliseringstiltak som kan gi store samfunnsgevinster. NHO-systemet har god erfaring med digitalt samarbeid med det offentlige i DSOP. Dette er erfaringer vi kan trekke veksler på ved å etablere et mer strukturert samarbeid. DFD sitter også med ansvar for viktige byggherrer, som kan være en viktig faglig ressurs og en arena for uttesting av løsninger.

I statsbudsjettet for 2027 ber vi NFD (ev. sammen med DFD) sette av 5 millioner til prosjekt- og administrasjonsressurser til dette. Utover dette vil næringen og det offentlige stille opp i det konkrete arbeidet.

Standardiserte minimumskrav

Våre medlemmer ønsker å konkurrere mer på klimaprestasjon fremover, og offentlige anskaffelser må være et verktøy som gir forutsigbarhet og grunnlag for investeringer i klimavennlige produkter og løsninger.

NHO Byggenæringen er derfor glad for at regjeringen nå igangsetter arbeidet med å utvikle standardiserte minimumskrav til klima i bygg- og anlegg. Det vil bidra til å skape

et større hjemmemarked for klimaløsninger, som er svært viktig for at Norge skal lykkes i omstillingsarbeidet. De sektorspesifikke kravene for bygg bør være i tråd med klimaomstillingsmålet, og bør være et ytelseskrav, f.eks. kg CO₂ per m². Med et slikt krav kan næringslivet konkurrere på å levere de beste løsningene, samtidig som kravet gir sterkere incentiver til innovasjon og kostnadsreduksjoner i prosjektene.

Standardisert og digital bærekraftsrapportering

Norske virksomheter, og særlig små og mellomstore bedrifter, møter i dag en økende etterspørsel etter bærekraftsinformasjon fra kunder, banker og investorer, samtidig som rapporteringskravene er fragmenterte, ukoordinerte og ressurskrevende. Dette påfører næringslivet betydelige administrative kostnader uten å gi tilsvarende samfunnsnytte. NHO Byggenæringen mener løsningen er å etablere en felles, frivillig og standardisert digital bærekraftsrapportering basert på EUs VSME-standard, slik at virksomheter rapporterer én gang og informasjonen kan gjenbrukes.

Brønnøysundregistrene er det naturlige stedet for å utvikle og forvalte en slik løsning. For å realisere dette ber NHO Byggenæringen om at det i statsbudsjettet for 2027 settes av **20 millioner kroner** til Brønnøysundregistrene til utvikling og etablering av standardisert, digital bærekraftsrapportering.

Møte med politisk ledelse

NHO Byggenæringen retter med dette samtidig en møteinvitasjon til statsråden. Det er viktig at statsråden og departementet har en god forståelse av markedssituasjonen i byggenæringen, og hva næringen tenker må til for å holde hjulene i gang inntil markedet tar seg opp. Samtidig ønsker vi å diskutere hvordan forenklingsarbeidet og utviklingen av standardiserte minimumskrav kan realiseres.

Med vennlig hilsen

Guro Hauge

Direktør for næringspolitikk
NHO Byggenæringen